

Zsákfalvi Riporter

Advent helyi termékekkel

Kézműveseink már készülődnek az Adventre, ahol alkotásaikat tárják elénk. Termelőink is meg fognak jelenni portékáikkal. Mi pedig igyekszünk ott beszerezni szeretteink ajándékait, mert falusi termékek vásárlásával nemcsak a helyi gazdaság élénkül, hanem közösségünk is épül. Ennek kapcsán néztünk be a Mandelbrot udvarában fazekasként alkotó Vágóné Kovács Katihoz is, akivel az interjúnk igen bensőségesre sikerült – 6. oldal.

Az extraszűz spanyol Túri Kamra

Mitől borosjenői mégis a méntridai olívaolaj? – 7. old.

Mezőtúron minden helyi termék egy boltban kapható – 4. old.

Dallamos ősi energiák

Egyre több pilisborosjenői kerül a népzene búvókörébe tevélegesen is – 11. old.

A Zöld-barlang

Jámborabb föld alatti üreg a Helyek a hegyen rovatban – 12. old.

Választások után

Beszámoló az első hónapról: csontváz cunami – 2. old.

Együtt alkotó házaspár

Csíkszentmihályi Réka és Bozsódi Zsolt mesélt a Jenői Szalonban – 10. old.

A kántor mesél

Történelem Szimeth Géza életén keresztül – 8. old.

Életmentő okítás

Mit tegyünk törés, vérzés, mérgezés, égés esetén? – 15. old.

Vekerdy Tamás nekrológ

Személyes gondolatok a falunkban is dolgozó népszerű pszichológusról – 9. old.

„Élni kell a lehetőséggel – és fogunk is!”

Interjú Tömöri Balázs polgármesterrel

Az új polgármester és a képviselő-testület munkába állt. Tömöri Balázst arról kérdeztük, hogy milyen állapotokat talált a hivatalban, valamint arról, hogy milyen ügyeket sikerült jó irányba mozdítani.

ZSR: Valószínűleg nem számítottatok ilyen arányú győzelemre; szerinted miért alakult így a szavazás?

TB: Úgy gondolom, hogy a falu lakói megértették, hogy teljesen másként szeretnék vezetni a települést, és azt együtt, a tudásunkat, tapasztalatainkat és erősségeinket összerakva tudjuk hatékonyan megtenni. Meggyőződésem, hogy nagyon fontos szerepe volt az év elejétől kiadott Zsákfalvi Riporternek is ebben, mert közvetlenül szólította meg a lakosságot. Sok visszajelzést kaptam arra vonatkozóan is, hogy nagyon sokat számíthatott a szakértői tabló is azok képeivel, akik vállalták, hogy segítik a munkánkat, ha önkormányzatra kerülünk.

Nagyon örültünk a győzelemnek, mert sokan, több ezer órát dolgoztunk a választásokig azon, hogy a korábbi önkormányzat döntéseit, politikáját kövessük, véleményezzük és kritizáljuk, illetve azon, hogy hazai és nemzetközi jó gyakorlatokat gyűjtsünk szociális, egészségügyi, ifjúsági, településfejlesztési, falugondnoki és egyéb területeken. Megérte a rengeteg befektetett munka! A lehetőséget megkaptuk, amiért az egyesület képviselőivel együtt nagyon hálásak vagyunk mind az egyesületi tagoknak és önkénteseknek, mind a falu teljes lakosságának! Élni kell a bizalommal, a lehetőséggel – és fogunk is!

ZSR: Megtörtént-e az átadás-átvétel, és milyen körülmények között zajlott?

TB: Megtörtént, a Kormányhivatal képviselőjének jelenlétében zajlott. Ez azonban az átadandó információk mennyisége okán nem lehetett mély, minőségi átadás-átvétel. Sem tartalmában, sem teljességében nem viz-

„Számomra nagyon pozitív, hogy a maradó hivatali munkatársak többsége igen motivált, és szeretne segíteni, hogy a kampányban tett ígéreteinket beválthassuk.”

gálhatók az átadás-átvételi folyamatban az átadott anyagok – a hiányosságokat utólag kell feltárni. Ez zajlik most. A 22 kérdésünkre dr. Szabó korábbi jegyző úr vezetésével, illetve Küller úr közreműködésével összeraktak a hivatal munkatársai egy hatalmas iratmennyiséget. Ezt azóta használjuk: dolgozzuk fel a hasznos információkat, illetve kutatjuk a hiányzókat.

Súlyos hiányosságokból itt is van bőven: az éves költségvetési beszámolókból nincs egyetlen aláírt példány sem, a leltárakkal is

gondok vannak, és a mérlegben szereplő összes eszközt, forrást és kötelezettséget tételes leltárral kell alátámasztani, amit szintén nem kaptunk meg. A Falugondnokság leltára akár kabarénak is elmenne – csak hogy az elvárásokkal nekünk kell szembenéznünk kőkorszaki eszközállománnyal.

Több kérdésünkre nem kaptunk érdemi választ, volt olyan, amire csak egyetlen, majdnem üres lapot annyi szöveggel, hogy „A dokumentáció nem fellelhető”, mint például az utak műszaki és minőségellenőrzési dokumentumait feszegető kérdésünk esetében.

ZSR: Milyen nagyobb ügyeket tudatok eddig átnézni, vagy legalább megkezdni a vizsgálatukat, és ezekről lehet-e már valami biztosat mondani?

TB: A legnagyobbat emelném ki: az átadás-átvételi dokumentumok vizsgálata közben kézbesítették a Magyar Államkincstártól és a Belügyminisztériumtól érkező felszólítást, hogy támogatás jogosulatlan használata miatt az önkormányzat fizessen vissza több mint 116 millió forintot a 2016-os konszolidációs pályázati pénz 142,7 millió forintos összegéből, amely pénzt azon falvaknak adtak, amelyeknek nem volt hitele. Sajnos nem sikerült jogszzerűen, időben felhasználni, ezért úgy tűnik, hogy nem sok esély mutatkozik a visszafizetés elkerülésére. Az útépitések ügye körül hatalmas a káosz, ráadásul azok az emberek távoztak, akik ezt kizárólagos hatáskörben vitték: a polgármester, a jegyző, a megbízott gazdasági vezető – úgyhogy a hivatali munkatársakkal együtt nyomozzuk a dossziékat, a kontaktokat, sőt a számlákat is, amelyekkel kapcsolatban szintén súlyos problémák látszódnak.

Használatbavételi engedélyek sajnos egyik útnál sincsenek, amelyek meglepte viszont nemcsak a 2016-os, hanem a 2015-ös konszolidációs pályázati pénzek elszámolásának is feltevése. Ha nincsenek, hiába adtuk ki a pénzeket az útépitésre, útjavításra; vissza kell fizetni – s ez két pályázatra nézve összesen mintegy 224 millió forint. Hab a tortán, hogy az Ezüsthelyi út esetében még a jótállási időből is sikerült kicsúszni, s nem találtuk nyomát annak, hogy a hibák javítását hivatalosan kérte volna az önkormányzat a kivitelezőktől – a most megválasztott önkormányzat figyelni fog arra, hogy ezt a hibát ne kövesse el.

ZSR: Lehet-e már látni legalább nagyjából az anyagi helyzetünket? Mennyi pénz van a falu kasszájában, mennyi a falu tartozása, illetve kötelezettségvállalása?

TB: Azt kell hogy mondjam, hogy egyáltalán nem állunk jól. Még nem látom 100%-os tisztasággal, még szinte minden egyes nap végén voltak változások, de ha összeáll a teljes, valós kép, akkor kommunikálni fogjuk. Elsősorban azok után, ha végérvényesen eldőlt, hogy vissza kell-e fizetnünk a 224 milliós konszolidációs pályázati pénz bármekkora részét.

Elmondható, hogy – a kártérítési pereket most nem is számítva – az összes önkormányzattal szembeni követelés mértéke akár a rendelkezésünkre álló pénz mennyiségét is elérheti.

ZSR: Van-e már új jegyző?

TB: Oláh Tibor korábbi jegyző referens dolgozik jelenleg megbízott jegyző pozícióban. Megjelentettünk egy álláshirdetést nyilvános jegyző pozícióra, amelyre várjuk a pályázókat. Minél előbb szeretnénk motivált, jó szakemberekkel megerősíteni a hivatalt. Köszönjük, ha terjesztik az álláshirdetéseket: kozigallas.gov.hu.

ZSR: Találtak-e már csontvázakat?

TB: Az útépitési pályázatokon kívül van még pár sürgősen kezelendő ügy, az biztos.

Az önkormányzati bérelemények helyzete például igen kaotikus: felül kell vizsgálni a legtöbb szerződést, mert a többségük-nél lejárt szerződések, bérletdíj- és rezsitartozások, a szerződésekben a rezsifizetési előírás elmaradása, át sem vett bérleti szerződés és kézbesítetlen számlalevelek is előfordultak. De a vagyonkataszter állapota és az adóbeszedés hatékonysága is az azonnal fejlesztendő közbe tartoznak, mert első rátekintésre mind az építményadónál, mind a telekadó tekintetében legalább 400-400 "feldolgozás alatt" lévő, tehát esetlegesen adót nem fizető lehet, amivel a közeljövőben egyesével foglalkozunk.

ZSR: Milyen folyamatokat tudtatok már megkezdeni? A zebráról például már jó hírek érkeztek.

TB: Valóban, 48 órán belül megkértük a Magyar Közút hozzájárulását az iskolai gyalogátkelőhöz, épp most készülünk közvilágítás-fejlesztésre ajánlattételi felhívást kiadni, mert a közvilágítás fejlesztése is feltétele a zebrának. A szakértő szülők és önkéntesek nélkül nem tudnánk ebben a témában ilyen gyorsan haladni: köszönjük a munkájukat!

Ilyen szintű személyi változás a sokat látott hivatali dolgozók szerint a közelmúltban nem volt Pilisborosjenőn. Az összes banki aláíró személye megváltozott, és ez nagyon meglepettette az első pár hetet. Megváltozott a gazdasági vezető, a jegyző, az alpolgármester és a polgármester személye. Így új aláírási címpéldányok és banki engedélyek szükségeltettek. Ezek beszerzéséig nem tudunk utalni, ami miatt több számla végösszege késedelmes fizetéssel kerülhetett csak elutalásra. Itt köszönném meg az érintett személyek és cégek türelmét!

Üzemorvossal szerződöttünk, aki az önkormányzat alkalmazásában állókat vizsgálja – az óvónők számára szükséges vizsgálatokat haladéktalanul el is kezdte. Ez is egy régóta halogatott ügy volt.

Megállapodtunk a téli hőeltakarításról, kiírtuk az álláshirdetéseket a megüresedő hivatali pozíciókra, filmes stábbal bérleti szerződést kötöttünk, fogadóórán útépitések károsultjaival egyeztetettünk, műszaki bejárást kezdeményeztünk a még garanciális útépitések jótállásaitak érvényesítése céljából.

Számomra nagyon pozitív, hogy a maradék hivatali munkatársak többsége igen

motivált, és szeretne segíteni, hogy a kampányban tett ígéreteinket beválthassuk. Ez mindennek az alapja, de az ügyfélbarát, korszerűbb hivatalnak feltétlenül.

Bevezettük az úgynevezett Hivatali Hétindítót, ahol az előző hét tanulságairól, tapasztalatairól beszélünk, illetve az aktuális hét legfontosabb teendőit beszéljük át hivatali csoportonként. A képviselő-testületi üléseket követően közösen átbeszéljük a megszületett döntéseket és azok hatását a hivatali munkára – az elmúlt években ez sajnos elmaradt, jobb esetben a folyosói beszélgetésből értesültek erről a dolgokról.

Komlós Tibor vezetésével már most több kisebb, de bosszantó műszaki ügyet kezeltünk, úgymint riasztó elhallgatása, záruk javítása. A Falugondnokság reformját tervezzük, mert mind a körülmények, mind a rendelkezésre álló eszközök, mind a személyi állomány jelentős erősítésre, javításra szorul. Mindössze két munkatárssal vettük át a falugondnokságot, akik ráadásul – élethelyzetükből fakadóan – az összes lehetséges falugondnoki feladatnak csak egy részét tudják elvégezni. Az első nap reggelén azzal szembeütem, hogy aznapról nincs megoldva az idősek ürömi idősek klubjába szállítása, illetve az idősek szociális ebédjének kiszállítása. Sőt, működő önkormányzati gépkocsi, jármű sincs. Azóta önkéntesek szállítják az időseket, amiért nagyon hálás vagyok, mert egy kis időt és lehetőséget ad, hogy átgondoljuk, hosszú távon hogy volna jó megoldani a kérdést. Az biztos, hogy nagy segítség lesz az a Seat Toledo személygépkocsi, amelyet Buzás István közbenjárásával használhatunk erre a célra.

Eközben képviselőink döntően azon dolgoztak, hogy saját szakterületükön ismerkedjenek a helyzettel, a dokumentumokkal, illetve a közeljövő falusi eseményeit szervezik, valamint az új testület új Szervezeti és Működési Szabályzatát szövegezték, új bizottsági struktúrát dolgoztunk ki. Igen sok dolog zajlik most egyszerre.

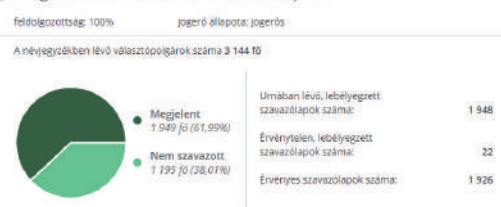
ZSR: Az online felületeken rendszeresen írsz a munkákról. Most nyilván nem ez a legfontosabb teendő, de körülbelül mikorra várható az önkormányzati kommunikáció megújulása?

TB: Még oda sem tudtam annyit írni, amennyit szeretnék, vagy jónak, elégségesnek gondolnám. Ezen nagyon hamar szeretnék változtatni, de eddig tényleg minden energiát, figyelmet, fókuszot elvitt az átadás-átvétel feldolgozása, a visszafizetendő útpályázatok, a legsürgősebb jogi ügyekben a számlák felvétele, az eltávozott munkatársak által hagyott úr kezelése és minden más hivatali folyamat és ügy, amiről még nem tudtam beszámolni.

Kis türelmüket kérjük még ennek kapcsán!

Készítette a 2097 Csoport Egyesület
Kommunikációs Munkacsoportja

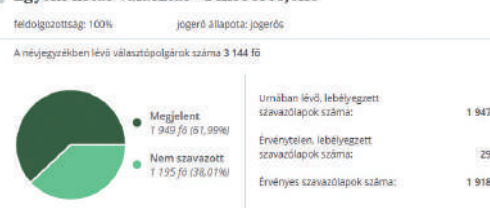
Polgármester-választás - Pilisborosjenő

Polgármesterjelöltekre leadott érvényes szavazatok:

Tömöri Balázs (2097 Csoport Egyesület) 1 280 (66.46%)
Küller János (Összefogás Pilisborosjenőért) 527 (27.36%)
Gergely György (PBJ Patrióták) 119 (6.18%)

Egyéni listás választás - Pilisborosjenő

Képviselőjelöltekre leadott érvényes szavazatok:

Dömötörffy Zsolt (2097 Csoport Egyesület) 1 236 (64.44%)
Buzás István (2097 Csoport Egyesület) 1 231 (64.18%)
Antonovits Bence Dániel (2097 Csoport Egyesület) 1 215 (63.35%)
Komlós Tibor (2097 Csoport Egyesület) 1 209 (63.03%)
Bozsódi Borbála (2097 Csoport Egyesület) 1 201 (62.62%)
Bubik Szabolcs (2097 Csoport Egyesület) 1 183 (61.68%)

Dr. Kucsera László (Összefogás Pilisborosjenőért) 441 (22.99%)
Heves László (Összefogás Pilisborosjenőért) 412 (21.48%)
Varga István Csaba (Összefogás Pilisborosjenőért) 395 (20.59%)
Bereczkiné Szendrey Éva (Összefogás Pilisborosjenőért) 385 (20.07%)
Takács József (Összefogás Pilisborosjenőért) 355 (18.51%)
Bakk Tibor (Összefogás Pilisborosjenőért) 333 (17.36%)
Jakab Csaba (FIDESZ-KDNP) 268 (13.97%)
Gergely György (PBJ Patrióták) 253 (13.19%)
Peltzer Ferenc (PBJ Patrióták) 220 (11.47%)
Becske István Imre (PBJ Patrióták) 181 (9.44%)
Fenyák Lajos (PBJ Patrióták) 155 (8.08%)
Endrődi-Mike Attila Miklós (PBJ Patrióták) 136 (7.09%)
Lipovits Dániel (PBJ Patrióták) 114 (5.94%)

Kedves Pilisborosjenőiek!

Képviselőjelöltjeinkkel együtt nagyon-nagyon köszönjük a bizalmat, az Önök elsőprő erejű támogatását! Nagyon hálásak vagyunk érte, úgy érezzük, hogy megérte a sok-sok befektetett munka, idő, energia, amit a falu ügyeinek alapos megismerésére, a faluvezetés megismerésére szántunk! Kőkemény időszak van mögöttünk, de tisztában vagyunk vele, hogy most jön csak a java!

Gratulálunk a többi indulónak; Gergely György csapatának, Küller János csapatának és Jakab Csaba egyéni képviselőjelöltnek is!

Egyértelmű számunkra, hogy a jövőben TELJES PILISBOROSJENŐT kell képviselnünk, nem csak a szavazóinkat. És fogjuk is: temessük be együtt az árkokat, térjen vissza a normalitás, és nézzük azt, ami a közös, s ne azt, ami elválaszt!

Hálás köszönettel megtisztelő bizalmukért a 2097 Csoport Egyesület jelöltcsoportja nevében,

Tömöri Balázs

Vásároljunk helyit!

A közösségépítés gazdaságélénkítő módja

A helyi termékek iránt – Európa-szerte – egyre nagyobb az érdeklődés. Az új mozgalom Franciaországból indult a '80-as években. Először inkább hagyományörző, identitásapoló megfontolásokból. Ezt követően ismerték fel a helyi élelmiszerek fogyasztásának és a helyi termékek vásárlásának területfejlesztő, majd – fenntarthatósága miatt – környezetvédelmi hatását is.

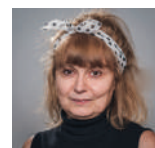
Az első komoly akcióig – Kanada: „100 mile diet” – viszont még éveket kellett várni. Az ötletgazdák érvei ma is aktuálisak: 1. frissen eszel, 2. tudod, hogy mit eszel, 3. találkozol a szomszédaiddal, 4. megérezed az évszakok változásait, 5. új ízeket próbálsz ki, 6. megismered a környékedet, 7. kíméled a környezetet, 8. segíted a kistermelőket, 9. támogatod a helyi gazdaságot, 10. egészségesebb leszel, 11. emlékeket szerzel, 12. élvezetesebbé válnak az utazásaid. Idővel változatos gazdasági modellek születtek a társadalmi-gazdasági-környezeti fenntarthatóság jegyében.

Itthon is hasonló tendenciák voltak megfi-

gyelhetők. A 2005-ben létrehozott Pannon Helyi Termék Klaszter például főleg jövedelemszerzésre koncentrált, míg a váci Magosfa Alapítványt a környezetvédelem motiválta, és a termékek körét kibővítették a kézműparral is. Az ő definíciójuk a helyi termékre:

„Minden, amit nem importáltak. Amit nem az ország másik feléből szállítottak. Ami helyben készül. Amit 50 km-en belül adnak el. Házi savanyúság a kertből. Friss kenyér a péktől. Gyümölcs a fáról. Cipő a sarki cipészről. Hegedű a szomszéd hangszerkészítőtől. Hagyományörző portéka. Kézműves termék. Ami nem tö-

írtta:
Frivaldszky Bernadett
frivaldszky.bernadett@2097.hu

megcikk. Nem nagyipari selejtmunka a hipermarketeknek. Ami minimum 51%-ban helyi hozzáadott értéket (munkaerő, alapanyag) tartalmaz. Helyi specialitás. Ételkülönlegesség. Használati tárgy. Népi motívumokat őrző áru. Amit sokszor nehezen, vagy egyáltalán nem lehet értékesíteni, pedig érdemes lenne. Helyben, a helyieknek. Hogy tudják, mit esznek meg. Hogy tudják, mit vesznek meg.”

A helyi termékeket különböző csatornákon keresztül lehet értékesíteni. Érdemes azon elgondolkozni, hogy mi ezekből mit valósíthatnánk meg: 1. Termelői piac, 2. Webáruház, 3. Helyi termék-adatbázis, 4. Helyi termékbolt, mozgó helyi termékbolt, 5. Bevásárló kör, 6. Helyi termék-fesztivál, 7. Egyebek: helyi termékpólcok, csúcsgasztronómia beszállítói, közétkeztetés.

Sok lehetőség áll előttünk is, de nem indulunk nulláról. Van kis piacunk, helyi termékeket árusító Mandelbrotunk, több helyen kapni a Hajnali söröket, tudjuk, hova érdemes becsöngetni mézért, az advent tele van helyi áruval, a levendulaföldünk környéke is nyáron... és az adatbázisból is lesz valami. Alakul ez, mint ahogy a közösségünk is formálódik.

A Túri Kamra az év boltja

Mezőtúron gondoltak egyet, és létrehoztak egy olyan boltot, ahol az összes termelő és kézműves egy helyen árulhatja a portékáját. Célul tűzték ki, hogy biztos megélhetést biztosítsanak számukra.

„Szakembereink összefogják a helyi termék-előállítókat, valamint a Mezőtúri Míves Termék védjegyrendszer bevezetésével közös megjelenést, egységes arculatot biztosítanak számukra. Kardinális célként fogalmazódik meg szervezetünk minőségpolitikájában a fiatalok látókörének szélesítése, a népi értékek felismerése. Kezdeményezésünk fokozza a helyi gazdaságunk erősödését, a termelők és a fogyasztók közötti közvetlen kapcsolatot, bizalmat, a helyi lakosság egészséges, biztonságos, nyomon követhető élelmiszerekkel történő ellátását” – írják bemutatkozásuként tetszetős weboldalukon.

Boltjukban lehetőség van helyben fogyasztásra, és szolgáltatásaik közé tartozik a webáruház as értékesítés és házhoz szállítás is. Üzletük közösségi térként is működik, ahol például vendégül látnak gasztrobloggert, sztársé-

fet, vagy éppen a zártkertek fejlesztéséről tárgyalnak, táborozó gyerekeket fogadnak, kóstolókat és kézműves foglalkozásokat rendeznek, illetve beszélgetéseket szerveznek tanyán gazdálkodóknak. Több pályázaton indultak sikerrel, díjakat és támogatásokat nyernek el, sikeresen neveztek „Az év boltja” versenyen is. Adatbázist tartanak fenn termelőikről és kézműveseikről, és közösségépítő találkozókat tartanak nekik. Standjukkal részt vesznek helyi és megyei rendezvényeken, de „Helybe visszük a Helyit” programjuk keretében hetente árulnak a polgármesteri hivatalban és a helyi üzemben is. Részt vesznek turisztikai, szakmai konferenciákon, és ingyenes pályázati tanácsadói szolgáltatást is működtetnek a településen lakóknak.

Mert ahogy vallják: „A Túri Kamra mint komplex közösségi tér, nemzeti értékrendet hordoz, hozzájárul a közösségek megerősítéséhez, valamint a Mezőtúri kistérség minőségi vendéglátásának, idegenforgalmi vonzerejének növeléséhez.” f.b.

Szövetkezeti – azaz helyi termék – boltok eltűnése

Mi – 60-70 éves pilisborosjenőiek – még emlékszünk arra, hogy az '50-60-as években a pilisborosjenői emberek a gyümölcsösök, háztájik felesleges terméseit helyben, szövetkezetet létesítve árusították. A postával szembeni kiszolgáltatásból azé a Pistyur lányé, akinek az édesanyja a Fő úton álló – Kovács Ádám-féle – épületben szintén ilyen boltot vezetett szövetkezeti boltként. Mellette pedig a Szövetkezeti vegyesbolt működött, amelyet Zsíros bácsi és Tompa néni vezetett. Ezekből a kis szövetkezeti boltokból nőttek ki egész Pest megyében az ÁFÉSZ-boltok. Itt, Pilisborosjenőn sokáig Schieszl Marika volt az ÁFÉSZ-bolt vezetője. Még az én szüleim is szövetkezeti alapító tagok voltak, és én is tag voltam. Budakeszin a Szövetkezetek központjában könyvelőként dolgozott Juhász Erzsike pilisborosjenői lakos is. A rendszerváltás után COOP áruházak-

ká alakultak át az áfészek boltjai. A sok kis alapító szövetkezeti tag kis részvényeket kapott, amit a szövetkezet központi „vezérkara” fel is vásárolt. A mai világban fel lehet éleszteni e falusi életforma ilyen irányú tevékenységeit.

Csuhai Mária

fotó: Pest Megyei Hírlap, 1979. augusztus 18.

Jó és követhető példák Geresdlakról

Pár éve – még óbudai lakosokként – a véletlen folytán fedeztük fel a kis Baranya megyei falut, Geresdlakot, ahová azóta is, több-kevesebb rendszerességgel, visszajárunk.

írta:
Raffai Ferenc
ujsag@2097.hu

Aztán már pilisborosjenőiekként voltunk ott tavaly és idén is, és önszorgalomból elkezdtük összevetni, hogy itt, a Pilis alján mit is lehetne jó gyakorlatként átvenni a néhány tekintetben hasonló adottságú falutól.

Például a jól szervezett kulturális életet. Geresdlak legnagyobb – saját, önkormányzati szervezésű – rendezvénye, immár tizenhárom éve, a helyi Gőzgombóc Fesztivál, amelyet hagyományosan szeptember végén tartanak. Ezen az egynapos eseményen közel harminc csapat – köztük a bel- és külföldi testvértelepülések csapatai is – főzi meg a gőzgombóc-variációkat [sváb autentikus étel – a szerk.], amelyeket aztán szakértő zsűri bírál el. A költségeket részben támogatók, részben a belépőjegyek megfizetésével a látogatók állják. Utóbbi se nem túl sok, se nem túl kevés; 2000 forint, viszont cserébe mindenkinél mindent meg lehet kóstolni. A fesztiválnak helyet adó területet az önkormányzat – élén a főszervező polgármesterrel, dr. Habjánecz Tiborral – folyamatosan, kis léptékben fejleszti, csinosítja, hogy minden évben egy kicsivel komfortosabb környezet fogadja a résztvevőket és a látogatókat. 2018-hoz képest 2019-re például térköves burkolat váltotta fel a korábbi földes terepet.

Ebben mi a követendő? Ha van minőségi, magas szintű, jól kitalált kulturális esemény, az vonzza a vendégeket. Pilisborosjenőn akár ilyen lehetne a jazzfesztivál vagy az Ezüsthelyi Píknik, esetleg a levendulaszüret idején egy levendulafesztivál. Akit pedig egyszer „elvarázsolt” a jó program, abból visszajáró vendég lesz. Ehhez viszont falusi szálláshelyekre volna szükség (ami van Geresdlakon).

Ugyancsak jó gyakorlat a rengeteg látnivaló

kihasználása – ott a Koffán-ház, a Babakiállítás [140, népviseletbe öltöztetett babával – a szerk.], a német nemzetiségi tájház, a nemzetiségi kézimunka- és vállkendő-kiállítás, a Mézeskalácsfalu-kiállítás, a kilátó. A fesztivál idején persze kiemelt az érdeklődés e helyek iránt a turisták részéről, a köztes időszakban viszont az iskolai csoportoknak szerveznek ide látogatásokat. Pilisborosjenőnek nagy értéke az „egri” vár, a német nemzetiségi tájház, a levendulamező, de mintha hiányozna az ezek hosszú távú és fenntartható kihasználását megfelelően szabályozó, egységes turisztikai koncepció.

Szintén kiváló a kapcsolat a települési és a német nemzetiségi önkormányzat között, amit jól jellemez, hogy a nyugdíjas, német anyanyelvű pedagógusok járnak vissza tanítani a helyi német nemzetiségi általános iskolába és óvodába. Utóbbi intézményeket pedig anyagilag a testvértelepülések is segítik. Talán ez a „német példa” is követendő lehet a mi falunkban...

A régió legnagyobb sváb gasztronómiai rendezvénye a Geresdlaki Gőzgombóc Fesztivál, amely 2011-ben bekerült a Baranya Megyei Értéktárba. Az első fesztivál 2007-ben, az önkormányzat kezdeményezésére került megrendezésre. A fesztivál lényege a gőzgombóc elkészítésének bemutatása, azaz a helyi hagyományok ápolása és továbbadása. A fesztivál középpontjában egyértelműen a német származásúak, de különösen a baranyai sváb lakosság körében mindmáig igen népszerű, az egykori hazából származó gőzgombóc, azaz a Hefeknödel áll. A rendezvény sikerességét jól mutatja, hogy a fesztivál 2012-ben elnyerte a Hagyományok – Ízek – Régiók védjegyét.

Gőzgombóc (Hefeknödel)

700 g lisztet egy evőkanál sóval összekeverünk. 3 dl felmelegített vízhez hozzáadunk egy kiskanál cukrot és bele morzsolunk 50 g élesztőt, majd felfuttatjuk. Összekeverjük a liszttel, és annyi meleg vizet adunk hozzá, hogy sima, lágy tésztát kapjunk. Egy kanál felmelegített zsírral készre dagasztjuk. Liszttel leszórjuk és kelni hagyjuk, majd gyúródeszkán kisodorjuk. Megkenjük egy kis zsírral, majd egy kis sóval és kevés búzadarával leszórjuk. Feltekerjük, kissé megnyújtjuk, és csigaalakban a kizsírozott tortaformába beletekerjük. Hagyjuk megkelti, majd zsírral megkenjük és sütőben megsütjük. Porcukorral megszórva tálaljuk.

Forrás: Turisztikai és Vidékfejlesztési Tanulmányok (2016. június, I. évfolyam I. szám), magyarkonyhaonline.hu

„A világítótoronyok nem rohagnak körös-körül egy szigeten, hogy megmentendő hajókat keressenek – csak állnak, és ragyognak.”

– Anne Lamott

Itakati, a fazekasnő

Műhely a Mandelbrot udvarában

fotó: Kádár Viktor

Még sosem találkoztam Kattival, de hamar olyan érzésem lesz, mintha mindig is ismertem volna. Ahogy belépek a fazekasműhelybe, megérezem azt az ismerős illatot, amely gyerekkoromat idézi. Nagymamám testvére is fazekas volt.

Azonnal mély beszélgetésben találjuk magunkat. Kiderül, hogy Katiék több mint 10 éve élnek a faluban. Közös élményünk (és sok ilyen közös nevezőre lelünk még), hogy amikor közeledünk a falu felé, elkezdünk leereszteni, megérkezni, itthon lenni. Nagyon kell vigyáznunk, hogy mennyire hagyjuk a szelepet nyitva, hogy hogyan fogjuk be a maradék erőnket a vitorlánkba, hogy mire marad még erőnk és energiánk.

Kati 4 gyermek édesanyja, feleség, vegyész, rajztanár, jógaoktató, masször, művészterapeuta, üvegműves és fazekasnő. Ahogy gombolyítjuk a beszélgetés fonalát, ahogyan az őszi nap besüt a műhely ablakain, ahogyan mesél, gesztikulál, engem elvarázsol. Szenvedéllyel mesél a munkájáról. Arról, hogy hogyan készült a műhely, hogy mennyi segítséget kapott ismerőseiktől, barátoktól, és hogy elsőre befogadták a pékség udvarába. Hogy a semmiből indult neki, és milyen sok energiát és időt kellett beletenni, hogy elérje jelenlegi formáját. És még változik, folyamatosan változik. Azt mondom, szeretik az istenek! Mosolygunk ezen, és tudjuk, hogy így van. Az élet oda

terel bennünket, ahol dolgozunk van.

Gyakran emlegeti mesterét, akitől sokat tanult. Például, hogy „akkor jó a forma, ha nem akad meg rajta a szem”. Egy ilyen különleges bögréből teázom, Kati kedvence. Kézre áll. Beszélgetünk arról, hogy mi különbözteti meg a fazekast az iparművéstől. Hogy neki milyen a stílusa? Azt mondja, még olyan zöldalma-zöldkörte, még nem az igazi, a saját stílust meg kell érlelni. A fazekasságban benne van az esetlegesség szépsége, ami a harmónia felé terel.

A kötött formák egyfajta ösvényt mutatnak. Gyakran nem tudod, mi lesz a végeredmény. Kati rengeteget tanult a fazekasság által az elfogadásról és az elengedésről is.

Kati rengeteget tanult a fazekasság által az elfogadásról és az elengedésről is.

désről is. „Fazekasok vagytok, nem gépek!” – mondta nekik mesterük. Az alkotás ösztönéből jön: olyan ez, mint a forrásban lévő víz, amikor megpróbálsz rá visszanyomni a fedőt. Na, akkor kell nagyon figyelni és megnyitni a szelepeket!

Megpróbáljuk összerakni, hogy hogyan kerül a sok egyéb szerepe mellé a fazekasság, mi lehet a közös nevező. Azt állapítjuk meg, hogy az ADÁS mindenhol ott van, a test-lélek-szellem hármasa és az ANYAG. Az agyag. Amikor egy sárkupacból lesz valami. Amikor már a kezdedben vannak a mozdulatok, amikor már tudod, érzed, hogy hová és hogyan nyúl. Sok a csalódás, hát azokat el kell engedni, mert van,

írta:

Vági Krisztina

ujzag@2097.hu

amin már nem lehet változtatni!

Többféle stílussal és technikával próbálkozik, közös projekteken is dolgozik, pl. a Hajnali Sörfőzőkkel is készültek egyedi korsókkal a Várjátékokra. Lelkesen mutatja kész és félkész kincseit. A helyi Waldorf-óvoda csodálatos névtábláját is ő készítette ólomüveg-technikával, amit ma délután alaposan megnéztem. Érdemes. A műhely ablakában lévő kerámia-ólomüveg-kompozíció – amelyet már korábban is láttam – egészen rabul ejtett. Kiderül, hogy egy lámpa. Mutat még lámpabúrát, ami szintén lenyűgöz a drágakő függőivel.

Kattival nagyon jó beszélgetni, nehéz témákat feszegetünk, még a papírsebkendők is előkerülnek. Ez a könnyek általi feszültségoldás, amikor kisimulnak a gubancok – mondja ő, és én teljesen egyetértek vele.

Közben bejönnek a pékség udvaráról vásárlók beszélgetni, érdeklődni. Lehet agyagozni? Mikor lehet?

Búcsúzáskor megöleljük egymást, és hálás szívvel köszönöm a beszélgetést.

Később, miután megpróbáltam kicsit kívülről ránézni a beszélgetésre, rájöttem, hogy ezt bizony piszok nehéz lesz leírni. Hát, az volt. Nehéz visszaadni az átélteket. Mert ezeket meg kell tapasztalni!

„Az örömteli élet mindig egyedi alkotás, és nem lehet recept alapján megvalósítani.”

– Csíkszentmihályi Mihály

„Iszonyatos honvágyam van, még mindig”

Mitől helyi a Mandelbrotban kapható spanyol olívaolaj

Csányi Dorottya vagyok, férjemet Juan Carlos Gómez Herradónnak hívják. Spanyolországba a híres-hírhedt Erasmus ösztöndíjjal kerültem, a pécsi – akkor még – JPTE spanyol nyelvtanári szakáról, aztán jól kint is maradtam (első látásra szerelem stb.). Férjem madridi, vagyis egy Madridhoz közeli, de

már Toledo megyéhez tartozó faluból származik. Méntrida egy kis falu 5-6000 lakossal, ahol az öregek még bottal verik le az olajfákról az olajbogyót. Jó páran még ma is az olajbogyó- és szőlőtermesztésből élnek. Apósom az ő nyolcvanvalahány évével még metsz, szüretel, végzi az erős fizikai munkát a mezőn.

Az olajbogyó-betakarítás Méntridán – és általában ezekben a kis falvakban – úgy zajlik, hogy először leterítenek a fa alá egy hatalmas hálót, aztán egy bottal – vagy most már akár motorizált rúddal – gyakorlatilag elkezdik ütni a fát, amíg az összes olajbogyó le nem hullik róla. Miután teljesen megkopasztották, összegebrelyézik a hálóra hullott olajbogyókat. A háló – ügyesen összehajtva – tartalmát beleöntik egy vödörbe, onnan kerül a traktorba. A helyi gazdaságba viszik leadni. Minden alkalommal, amikor átad egy rakomány olajbogyót a gazda, kap egy papírt, amin rajta van, hogy mennyit adott le. A szezon végeztével – vagyis amikor már elkészült a friss olaj – szétosztják a termelők között a rájuk eső mennyiséget. Ebből nem lehet meggazdagodni, viszont van egész évre

sajtolóüzemvezetés-tanfolyamok). Igyekszem hiteles lenni, amikor olajozunk... Ráadásul az

olívaolaj egy fantasztikus nedű; rettentő egészséges, nagyon finom, és sokféleképpen felhasználható! Teljesen elragadott minket az olívaolajos világ!

Nekem iszonyatos honvágyam van, még mindig. 20 év után is.

Borosjenő pedig a szívem csücske, anyukám és két testvérem is itt lakik. Én még mindig ide jövök haza. Bármennyi időt is töltök Spanyolországban, úgy érzem, ami kint történik velem, az színház, azt csak álmodom, és az igazi, vér-

„Teljesen elragadott minket az olívaolajos világ!”

jófajta olívaolaj a háztartásban.

Én közel 20 éve kezdtem el használni olívaolajat, először a méntridai (jobb esetben) extraszűzet apósom révén, mert mindig kaptunk belőle. Innen jött az ötlet, hogy haza is vihetnénk kóstoltatni, vagy lehetne sátrunk évente a majálison... Ez volt 2013-ban, s azóta már évente háromszor viszünk Magyarországra a finom nedűből, és annyira bevált ez az olajosdi, hogy komolyabban beleástuk magunkat a szakmába. Folyamatosan járunk kóstolni újabb és újabb extraszűz olívaolajokat (pl. Toledo, Jaén, Tarragona, Cuenca), képezzük magunkat több területen (pl. somelier, vagyis professzionális extraszűzolívaolaj-kóstoló, olajfatermesztés-

pezsdítő élet itt van, itthon. A családom, a barátaim, a Nagy-Kevély, sorolhatnám... (És sorolom is: az első majális 11 éve, az erdőgyújtogató üldözése Farkasékkal, a Faló, a Virágoskati, a Kálvária, az utcabálok, a fodrász Gabi – csak hozzá járok –, a levendulás, a reggeli kávék a Mandelbrotban, a táncházak, a Kerekes, a bolhapiacok, a komatálak, Sanyi, az adventi vásár, a családsegítő, a fül-orr-gégész, a fogorvos, a májuszák...) Borosjenőnek olyan szintű varázslatos, összetartó kis csapata van, hogy nemcsak természetileg, hanem emberileg is mikroklimát alkot. Csoda, hogy ide hazavágyom? Az extráknak és szűzeknek köszönhetően azonban, hála istennek, egyre gyakrabban kell hazamennem. Lassan teljesen kétlaki életet élek. De ez így van jól; összekötni a kellemest a hasznossal.

Csányi Dorottya, azaz Olajos Dóri

Rövidhírek

KÖZÖSSÉGI ÚJRAHASZNOSÍTÁS

Elindult Pilisborosjenőn egy Facebook-csoport – Pbj-vegyék, vigyék-ingyen/cseré –, ahol ingyen oda lehet adni, vagy cserealappal el lehet cserélni a háztartásban már nem használt dolgainkat. Jelenleg a legmenőbb cserealapok a Kinder tojás, a Túró Rudi és a tejszelet. A hulladékcsoökkentésen túl a csoportnak közösségépítő ereje is van, hiszen az átvételkor egy kicsit jobban megismerjük szomszédainkat. Sőt a napokban elindult egy vándorkönyv (Nagy Réka: Ökobaba) is: a gyerekes anyukák egymás között továbbadják – egy-egy kedves megjegyzéssel ellátva – az elolvasása után.

GARDRÓBVÁSÁR FALUNKBAN

Lénárt Flóra ötlete alapján végre Pilisborosjenőn is szerveznek gardróbvásárt, ahova várják a helyi fiatalokat. Az esemény egyik célja, hogy a fiatalok megszabadulhassanak feleslegessé vált, jó állapotú ruhadarajaiktól, és jelképes összegért másikat, menő cuccot szerezhessenek be. Célja továbbá, hogy közelebb hozza egymáshoz a faluban élő fiatalokat, hogy elkezdhessék közösségük építését. A ruhavásár, cserebe november 24-én lesz a Művelődési Ház nagytermében 17 és 19 óra között. Asztalbérlési igényt az alábbi e-mail-címen lehet leadni november 17-ig: brinza.krisztina@whiteweddingdecor.hu. Az asztalbérlés ára: 1000 Ft/fő.

ADVENTI GYŰJTÉSEK

A Családsegítő Szolgálat és a NOE csoport idén is szervez tartósélelmiszer-gyűjtéseket. Önkéntesek segítségét fogadjuk a környékbeli áruházakban a gyűjtések napjain az összegyűlt termékek szállításához, utána azok válogatásához, csomagolásához. Ezenkívül idén is lesz anonim cipősdoboz-akció Pilisborosjenőn. A részletekről minden fórumon értesítést küldünk.

JENŐI ADVENT 2019

Idén is lesz advent a Mandelbrot Pékség udvarán helyi kézművesekkel, termelőkkel és a falusiak által szervezett programokkal, előadásokkal.

Tekintettel a tavalyi nagy érdeklődésre a szervezők a hátsó udvaron fűtött sátrat állítanak majd fel. A családokra, gyermekekre gondolva lesz játszókuckó, mese, kézműveskedés, mézeskalács sütés és fotósarok is. A felnőttek idén sem maradnak szellemi táplálék nélkül: a melegedőben beszélgetéseket szerveznek helyi művészekkel, és megismerhetjük a falunkban élő külföldiek, nemzetiségek adventi szokásait.

A szervezők várják az árusítani vágyó helyi termelők, kézművesek jelentkezését a jenoiadvent@gmail.com címen. Aki szeretnének együtt énekelni a falusi népi kórossal, azokat várják szeretettel a próbákra (lásd Kalendárium).

Hittel és erővel a közösségért

Beszélgetés Szimeth Géza kántorral

Milyen szép is az élet, amelyben a zene szerves része a mindennapoknak. Szimeth Géza ötven éven keresztül énekelt kántorként a híveknek Pilisborosjenő katolikus templomában magyarul és németül. Gazdag, kemény munkával teli életútjáról, a kántor mesterségről, a falu múltjáról és jelenéről beszélgettünk.

írta
Máté Krisztina
ujzag@2097.hu

Beszélgetésünk minden szegletében megbújik a 20. századi történelem, és még sok százszor annyi információt képzelhetünk a sorok közé, mint amennyi itt elfér. Géza bácsi anyai és apai ágon is sváb családból származik, valószínűleg Baden-Württembergből, erre egy, a családban gyakran felcsendülő dalból lehet következtetni („In Baden steht ein stilles Haus, der Vater zieht in Krieg hinaus”). Családtörténetét folytathatjuk azzal, hogy az anyai ági nagypapa az I. világháború után vitézi címet kapott, ezért a nevét Walperről Víg-re magyarosította. Ember legyen a talpán, aki a nevek alapján meg tudja állapítani, ki honnan származik. Vitéz Víg József néven aztán rajta volt az 1946-os kitelepítési listán, ezt látva fogta a kalapját, és kezdte volna ládába pakolni élete 40 kg-nyi részét, de végül itthon maradt. „A villanyszámológépját élete végéig Vitéz Víg József néven kapta”, meséli Géza bácsi. Az apai nagyszülőket azonban 71 évesen kitelepítették, két év múlva tértek vissza a faluba „feketén”, ahogy Géza bácsi fogalmaz. „Édesapámnak kellett kezességet vállalnia, hogy eltartja őket, amíg élnek, nekik pedig le kellett mondaniuk mindenükről.”

Reverendáról orgonára

Szüleivel a Steinheim utcában laktak, a házat 1936-ban építették. Négyen voltak testvérek, Géza bácsi 1934-ben született, ő volt a legidősebb. Édesapja kőműves vállalkozóként dolgozott, három gyermek még a háború előtt született, öccse 1939-ben, nagyobbik húga 1944 novemberében, a kisebbik 1951-ben. Az iskolába együtt járt a belső falu szinte száz

százalékban német katolikus lakossága a külterületről érkező magyar gyerekekkel. „A katolikus fiúiskola az Iskola utcában volt, 1907-ben épült a Fő utcai épület állami iskolaként, ide jártak a lányok. Mindkettőbe járt a pap hitoktatást tartani, a reggeli szentmise úgy kezdődött, hogy a ministráló gyerekek beérjenek az iskolába. Én már

az államosítás előtt elkerültem a faluból. Papnak készültem, de Nyergesújfalun éppen 1947-ben nem volt hely, ezért először Esztergomba, a szaléziakhoz vettem fel, ott külön foglalkoztak velem. A következő évben automatikusan mentem volna Nyergesújfalura, de addigra államosították az iskolát. Így kerültem Fehérvárra.” Ismét beleszótt a fonalát a történelem Géza bácsi életébe. Miközben ő papnak készült, reverendát hordott, folytatódtak az államosítások, a reverendát így orgonára cserélte.

A papi hivatás meghiúsult, az államosítások időszakában Géza bácsi magánúton zenét, zongorát és összhangzattant kezdett tanulni, közben katonának is behívták (1954) Kecskemétre. Beszédese a leszerelésének időpontja: 1956. október 20-a. Ezúttal szerencsés fordulat a történelem hálójában. A kántorképzőt a szemináriumban, Fehérváron és Budapesten végezte el. Az 1948 óta ezt a tisztséget ellátó idős Kolvencz Rudi bácsi (aki Burgendlandból származott és a Szegedi Dóm énekkarát alapította) helyét éppen át tudta venni a pilisborosjenői templomban, 1958 augusztusában. Kérdésemre, hány papot szolgált, gondolkodás nélkül sorolja a neveket, majd egy kézzel írott kockás papírt csodálunk, amelyen 1698 óta gyöngybetűkkel szerepelnek a pilisborosjenői plébánosok nevei. Az 1958-as év más miatt is fontos Géza bácsi életében, hiszen ebben az évben volt az esküvője Szegedi Erzsébettel, aki maga is sváb családból származott, fiútestvéreivel együtt töltötte Géza bácsi a gyerekkorukat. 1963-ban építették Rózsa utcai házukat, egész közel a templomhoz. Erzsébet néni idén tavasszal hunyt el több mint hatvan együtt töltött év után.

Kántorkodás és kötés

Szolgálatára ötven éve alatt számára az egyik legmeghatározóbb időszak a Lauber Benedekkel, egykori szemináriumi társával töltött évek. „Bence 1967-ben jött, 10 évig volt itt plébános. Akkoriban hívtak engem Vörösvárra kántornak, de egyrészt akkor már itt laktunk, feleségem Ürömben dolgozott, másrészt meg most, mikor idejön az iskolatársam, nem mehetek el máshová. Bencével nagyon sok mindent megvalósítottunk. Felújítottuk a sekrestyét, leköveztük a szentélyt, megújult az oltár, a Krisztus-lábazat, a 1970-es évek elején villamosítottuk a harangokat, a toronyfelfutó lépcsője is ekkortájt készült. Sajnos 1977-ben Bencének Csepelre kellett mennie, hiába kértük a püspököt, hogy maradjon. Utána még négy papot szolgáltam, nyugdíjba vonulásom után még 13 évig, 2007-ig.” A laikusok szögéből kérdezem, hogy pontosan hogyan telik egy pilisborosjenői kántor egy napja. „Korán reggel átmentem a templomba, mise előtt gyakoroltam, megnéztem, miről szól az aznapi

A falu régi vallási kincseinek, épületeinek minden egyes darabja viseli az ő vagy családja keze nyomát.

mise, megkerestem az ehhez kapcsolódó énekeket, ezért mindig meg is dicsért a mindenkori pap. Átnéztem a hétvégi, ünnepi misét, előre készültem a következő hétre, időszakra. Minden egyházi teendőt én láttam el, a sekrestyeséget, pénztárosságot, gondnokságot, adminisztrációt, ebben a feleségem is segített. Sikos Antal atya idejében még tizennégy adószedő asszony is a segítségünkre volt. Mivel a kántorkodás nagyon kevés bevétellel járt, a mise után hazajöttem, és a Kézműipari Vállalat keretein belül kesztyűt, később pulóvert kötötünk.”

Kápolna, kálvária, keresztes nővérek

A rendszerváltozás utáni időszakban is nagy kihívások vártak a fáradhatatlan kántorra.

A keresztes nővérek megjelenésével új élet kezdődött a plébánia körül. Miután zsámbéki rendházukat nem kapták vissza, telket kerestek, és a svájci tartományfőnöknő támogatásával Géza bácsi javaslatára a plébánia kertjében épülhetett meg a rendház, amelyben volt idő, hogy tizenhat nővér is tevékenykedett. „Nagyon szerettem a nővéreket és ők is engem, bármikor szólhattak, ha valami gond volt, igazi élet zajlott itt, aztán sajnos egyre kevesebben lettek. Befogadtak engem is tiszteletbeli keresztes nővérek.”

A mindenkori plébános, illetve atya személye minden bizonnyal meghatározó egy közösség életében, egy Géza bácsihoz hasonló kántor, aki a hitélet és a falu életének minden mozzanatát fontosnak érzi, igazi ajándék. A falu régi vallási kincseinek, épületeinek minden egyes darabja viseli az ő vagy családjá keze nyomát. A kis kápolnát a háború után kőműves édesapja építette újra hálából,

hogy hazatért a fogságból. A háború után a kápolnát számtalanszor megrongálták, 1987-ben kezdték a felújítását önerőből, a Németországban élő kitelepítettek az oltárhoz egy

gyönyörű márványmozaikot ajándékoztak a kápolnának, amely Szent Rozáliát ábrázolja, és amelyet egy budakeszi kitelepített képzőművész, Josef de Ponte készített. De a kálvária felújítása is többek között Géza bácsi kitartá-

sán múlt, a corpust ő mentette meg, amikor munkásörök lövöldöztek rá a dombocskaja aljából. Csakúgy, mint a nagypapája, aki az 1927-ben alapított Credo társaság emlékművének tábláját mentette meg a háború után a rombolástól. Ez az eredeti tábla most ott látható a kálvária elején. Hosszú évtizedek alatt sokszor döntötték romba a stációkat, dobálták kövekkel a kápolna tetejét, még 1989 után is voltak betörések, lopások, amikor a Svájc-ból érkezett kis szobrokat ellopták. A templom, a kálvária, a kis kápolna többé-kevésbé régi pompájában tündökölt, szomorúan állapítjuk meg, hogy néha jó lenne bemenni, megpihenni, elmondani egy imát a faluban sétálva, vagy a Budai úton hazafelé tartva. A táblának köszönhetően a belseje a képeken látható, de élőben még szebb lenne. „Régen kinyitottuk reggel a templomajtót, este pedig becsuktuk, hiszen a rács kellő védelmet nyújtott.” Vajon mikor jön el az az idő, amikor nyugodtan nyitva lehet hagyni a templomokat? Remélem, megérjük, és Géza bácsi is dalra fakad.

Vekerdy Tamásra emlékezünk

Tevékeny életének 84. évében, október 9-én elhunyt Vekerdy Tamás, a már életében is legendás gyermekpszichológus.

legfőbb igazság.

Sokszíni, tevékeny életének meghatározó szála, hogy egyike volt a magyar Waldorf-pedagógia legjelesebb képviselőinek és a szabad, gyermekközpontú oktatás élharcosainak. Részt vett az ország első, solymári Waldorf-óvodájának és -iskolájának megalakításában, és a solymári Waldorf-tanárképzés létrehozásában, aminek évtizedekig volt vezetője, tanára és emblemikus alakja. Ugyanilyen lelkesen állt az összes reformpedagógia mellé, szoros szakmai kapcsolatban volt a legjelesebb hazai szakemberekkel az alternatív oktatásban.

Pilisborosjenőn is eltöltött egy évtizedet. A mostani általános iskola épületében volt ugyanis a Pedagógus-továbbképzési Módszertani és Információs Központ, ahol mint a Pedagógiai Alternatívák Központjának igazgatója tevékenykedett 1998-tól 2009-ig.

Ezekről az évekről egykori kollégái, Papp László és Marosváry Péter meséltek:

„A reformpedagógiák édenkertje volt Pilisborosjenőn. Tamás nagyon szeretett itt dolgozni. Az igazgatóság célja az alternatív pedagógiai módszerek becsőpögtetése volt az óvodák és iskolák mindennapi pedagógiai gyakorlatába. Az összes reformpedagógia képviselőjével együtt dolgoztunk.

Az óvónők, tanárok is örömmel jöttek, itt rangjukon voltak kezelve. Méltó helyszínen magas színvonalú képzéseket kaptak. Már ak-

írta:
Verba Judit
ujtag@2097.hu

kor is tudtuk, hogy milyen mérhetetlen szerencsénk van, hogy itt dolgozhatunk vele. Tamás utálta a formalitást. Úgy volt tekintélye, hogy mentes volt minden vezetői allúrtól. Egyformán fontosként tudott mindenkit kezelni.

Tamás gyakran a kertben tartotta a megbeszéléseket, az udvari kis pavilonokban.

Gyerekkoromból két jelle tisztán emlékszem, amelyek a pszichológusi pálya felé tereltek. Az egyik, hogy izgatott kíváncsisággal ültem le Ranschburg Jenő TV-műsora, a „Családi kör” elé, a másik pedig, hogy alig vártam a heti „Nők Lapja”, érkezését, amelyben azonnal Vekerdy Tamás rovatához lapoztam, és olvastam a szülőknél adott válaszait. Olyan bátor és őszinte, ugyanakkor szeretetteljes bölcsesség áradt a soraiból, amely lenyűgözött.

Velem együtt szülők és pedagógusok nemzedékei nőttek fel az írásain, előadásain. Az a küldetés vezette, hogy a gyermekekből tesztileg egészséges, lelkükben szabad és szellemükben tiszta felnőttek válhassanak. Mind ezt alázattal képviselte, örök keresőként, aki sohasem állította magáról, hogy nála lenne a

Tiszteletreméltóságával és közvetlenségével megnyugtató volt vele lenni és dolgozni.

Innovatív, élénk szakmai műhelymunka folyt itt, amit támogatott a gyönyörű és nyugodt környezet. Tamás gyakran a kertben tartotta a megbeszéléseket, az udvari kis pavilonokban.

Annyira ragaszkodtunk Pilisborosjenőhöz, hogy amikor be kellett költöznünk Budapestre, egyfolytában visszasírtuk. Tamással mi voltunk az utolsók, akik végül elmentek Pilisborosjenőről. Már szinte üres volt az épület. Ő, mint a hajóskapitány, utolsóként hagyta el a hajót.”

Drága Tanár Úr! Isten Áldása legyen Rajtad Utadon!

„Legyél azzá, aki vagy! Ne azzá legyél, akivé én akarok tenni.” (Vekerdy Tamás)

Rómától a Mandelbrotig

Csíkszentmihályi Réka és Bozsódi Zsolt mesélt a Jenői Szalonban

Egy őszi, ködös, esős napon, a '80-as évek közepén, elindult autójával otthonából, Szentendréről Csíkszentmihályi Róbert szobrászművész, hogy megmutassa lányának, Rékának és leendő vejének, Bozsódi Zsoltnak a szeretett, elhunyt távoli családtag, Bugaci Teri tanítónő pilisborosjenői telkét – mesélte a Jenői Szalonban Csíkszentmihályi Réka és Bozsódi Zsolt.

írtta:
Demény Rózsa
ujzag@2097.hu

Fotó: Kádár Viktor

Elsőre nem voltak elragadtatva az „isten háta mögötti” falutól, ahová végeláthatatlan, út-talan utak vezettek. Ám amikor kitérült a táj, és meglátták a falu fölé emelkedő Nagy-Kévélyt, a gyönyörű természeti környezetet, tudták, jó helyen vannak. Teri telkének egyik felén ők építkeztek, a meglévő házat Réka testvéréék, Richter Sáraék újíttatták fel. Rékaék itt alapítottak családot; két lányuk született, Blanka és Bori. Blanka kislányának megszületésével pedig idén nyáron már nagyszülők lettek.

Házukat a Bajcsy-Zsilinszky utcában Zsolt tervezete, aki belsőépítészként végzett az Iparművészeti Főiskolán. Ugyanide járt Réka is, aki szövött anyag és szőnyeg szakon diplomázott. Elsőéves volt, amikor megismerte a negyedéves karcagi fiút; ennek már közel 35 éve.

Réka első szövött szőnyege díszíti azóta is a nappalijukat, és számos saját műalkotás, saját tervezésű bútor került be a lakásba, amely mindkettőjüknek műteremként is szolgál. Réka számos technikát kipróbált az évtizedek alatt, egy pilisborosjenői művésztlől, Bartha Ágnestől sajátította el a tűzzománc alapjait,

tőle vette első kemencéjét is. Ezzel éveken át tartott gyerekeknek tűzzománcsakkort. Aztán rátalált az üvegre, és azzal kísérletezett-kísérletezik. Üvegtéglák díszítik házukat, üvegékszereivel rendszeresen találkozhatunk vásárokon, a falubeli lányok és asszonyok nyakán köszönnek vissza egyedi nyakláncai, újabban pedig gyönyörű, régi csipketerítők lenyomatai is rákerülnek üvegedényeire.

Zsolttal szakmailag is kiegészítik egymást, jó párost alkotnak. Ez a szimbiózis a Hauer cukrászda székeit megpillantva vált először kézzelfoghatóvá számomra: Zsolt tervezte a székeket, de a kárpit Réka munkája, ahogy a szék fatámláját díszítő tűzzománc berakások is. Ez persze csak egy a közös munkákból. Nem túlzás, hogy a világ számos pontján találkozha-

tunk olyan műalkotásokkal, terekkel, amelyeket együtt alkottak meg. Ha Zsolt tervez egy teret, abban biztosan megjelenik egy Réka által készített üveg- vagy tűzzománc díszítés, vagy éppen a függöny, a szőnyeg fűződik a nevéhez. Ilyenek például a tűzzománcbetétes, aranyozott tükörkeretek vagy a tűzzománc falburkolat-betételek Magyarország Limai Nagykövetségén, Peruban, vagy a mennyezeti fa kazettaelemek Magyarország Vatikáni Nagykövetségén, vagy a függőnanyagok, bútorkárpitok, szőnyegek az ország Római Nagykövetségén.

Réka zseniális ötlete a tűzzománc elemekkel díszített interaktív stratégiai Tábla-Kép-Játék, amelyekből néhány Belgiumba került, az ország Brüsszeli NATO Képviselőtét díszítve. Ilyen falra tehető – nagy méretű – képekből többet is készített, amelyek azon túl, hogy műalkotások, játékként is használhatók, és a szentendrei Ferenczy Múzeum is vásárolt belőlük.

A munka mellett a közösségre is mindig volt idejük, igényük. A faluba költözésük után Zsolt Farkas Istvánnal, ahogy ő nevezi, a „Patikussal” kezdett focizni a Köves-Bércen. Aztán mindig csatlakozott a passzolgatásokhoz valaki, míg nem már két csapat is ki tudott állni egymás ellen. Hetente kétszer is összejött a nagybetűs FOCICSAPAT, utána a közös sörözések például a Bogár Étteremben csak még szorosabbra fűzték a barátságokat. Aztán Takáts Árpi egyszer a foci után meghívta a barátokat, innen a „Csárda” születése, amely a falu egyik népszerű közösségi tere lett. A fociból mára annyi

A munka mellett a közösségre is mindig volt idejük, igényük.

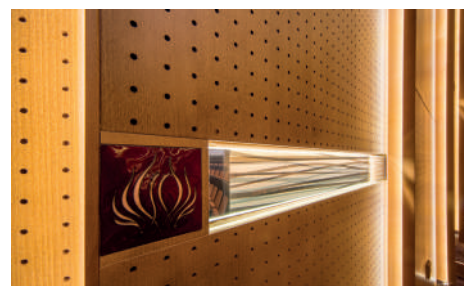
Réka és Zsolt közös munkája: Budapest, MÜOSZ Hafér kávézó

maradt, hogy minden szilveszter délelőtt összejön a csapat a játszótér melletti pályán, és egy óév búcsúztató meccset tartanak.

Réka időközben táncolni kezdett a Bartók Néptáncgyűttesben, majd a helyi Kerekes Néptáncgyűttesben. Zsolt ebben is partnere lett, több mint 10 éve hetente egyszer próbálnak az Őskerekes csoporttal, és évente egyszer több pilisborosjenői családdal együtt táboroznak Terényben, ahol Jávor Csaba vezetésével

mindig új táncot tanulnak, hogy aztán a majálison előadhassák a pilisborosjenőiek előtt.

A falu, a faluban élő sok művész mindig is inspiráló közeg volt a számukra, ahol sok helyi kiállítást szerveztek, és azokon alkotásaikkal részt vettek – mesélték a Jenői Szalon vendégeiként a Mandelbrot Pékségben, ahol épp a napokban készültek el Réka gyönyörű textileiből a székpárnák, és ahol ugyanolyan függöny díszíti az ablakot, amilyen Rómában is látható.

Réka és Zsolt közös munkája: Kecskemét, Hírös Agóra színház

Ősi, eufórikus energiák

Beszámoló a népzenei hangszeres hétfévéről

„Októbernek, októbernek...” utolsó hétféjén szokatlanul sok vendége és szállóvendége volt Pilisborosjenőnek az ország közeli, s távoli pontjairól.

A népzenei műhely első többnapos rendezvényét tartotta, ahol péntek délutántól vasárnap délutánig lehetett gyimesi és moldvai zenéket, énekeket tanulni, este táncházban muzsikálni és mulatni. A rendezvény számokban: körülbelül 70 ember tanult itt valamilyen hangszert 12 csoportban, 15 oktatótól.

Miért érdekes ez? Ezen a hétféjén olyan

hozó erejét!

A kezdő gardonyos tanulók nagy része pilisborosjenői volt (8 fő)! Ez már egy ütőképes kis helyi csapat!

Miért jó ez?

Egy ilyen különleges hétféjén, a 3 szuperintenzív nap alatt mind a profi zenészek, mind a kezdők rengeteget tanulhatnak, és ami még nagyon fontos, átélhető a zene megnyugtató, a hétköznapi sűrűjéből kiközlő ereje. Hogy milyen, amikor a közös zenélések alkalmával egyszerre szólal meg 15 hegedű, 20 koboz, sok-sok furulya plusz még a többi hangszer, és ennek mi is a részesei lehetünk. Vagy amikor sok ember együtt énekel, amibe bekapcsolódnak a hangszerek is, és ez egy nagy, közös alkotássá áll össze.

(De napközben volt csángó főzőtanfolyam is egy somoskai szakáccsal, ahol savanyú leves és pergelt pityóka készült.)

Az esti táncházakba, közös kőrtáncokba pedig mindenki bekapcsolódhatott. Itt lehetett valaki egyszer táncos, egyszer zenész, egyszer közönség. Ezek a táncházak nem valami régimódi mulatságok ám; ez egy élő, mindenkorosztályt megmozgató, élő „bulikultúra”. De ezt talán itt nem is kell magyarázni, mert a – falubeli Jávor házaspár által indított – minden hónapban megrendezett táncházak már bizonyították!

A rendezvényt lelkes falubeliek szervezik. Az egész egy családi házban, ismerősi körben rendezett fűzesi hangszeres nappal kezdődött, pont egy éve. Aztán a márciusi moldvai napon már nem fértünk el a házukban, és az iskolába költöztünk, ez pedig az első többnapos rendezvényünk volt! Nagyon köszönjük az iskolának, hogy befogadja ezt a rendezvényt! Vannak már visszatérő diákok, ami jó érzés, van, aki itt kezdett el zenélni, van, akinek egy

ilyen rendezvény után alakult meg a saját zenekara. Nagy energiákat tud megmozgatni egy ilyen alkalom!

A következő ilyen hangszeres rendezvény talán egy széki nap lesz.

Gál Niki, Medveczki György

Miért és kinek érdekes ma a népzene?

A népzene és a kapcsolódó táncázás kultúra nem csak egy muzeális dolog, ahogy azt elsőre gondolnánk, hanem egy nagyon is élő, napjaink életformájához is jól illeszkedő szórakozási forma. Ha azt keressük, hogy kik vagyunk, honnan jöttünk, mi az, ami minket összeköt és közösen élvezni tudjuk, közösen szórakozni tudunk rá, akkor könnyen eljuthatunk a táncázás kultúrához. Egy igazi hungarikumról beszélünk; a magyarországi táncázás mozgalom elképesztő magasságokat ért el népszerűségben és minőségében úgy, hogy egy városi értelmiségi útkeresésnek indult még a '60-as években.

A táncázás kultúrában két archaikus drágakőként csillog a moldvai és a gyimesi népzene, mindkettőnek megőrzői a magyar anyanyelvű moldvai és gyimesi csángók. Ezekre fűztük fel ezt a hangszeres hétféjét.

A moldvai és a gyimesi népi kultúrában fennmaradt kőrtáncok olyan ősi energiákat hordoznak magukban, amelyek a kárpát-medencei népzene viszonylatában unikálisnak mondhatók. A táncok repetitív, euforizáló löktetése közben arra érez rá az ember, hogy amit ma egy progresszív elektronikus zenei parti nyújt, azt már a középkori ember is tudta egyszerű, tiszta, kikristályosodott formában. És ez a kultúra fennmaradt, elérhető, érthető, befogadható.

Ha beállunk egy tánckörbe, akkor átérezzük, hogy a kört alkotó közösségnek mekkora ereje van. Ha az ember egy pillanatra felemeli mindkét lábát, a kör nem áll meg, viszik tovább a többiek. A legegyszerűbb tánc, a hóra (vagy kezes) közben akár több tíz percen keresztül ismétlődik ugyanaz a ritmikus mozdulatsor, a zenészek követik a körben táncolók érzéseit és fordítva, az egész ismétlődő mozdulatsort a folyamatos gyorsulás, fokozás jellemzi egy közösen átélt eufóriában.

neves zenészek jöttek el hozzánk és tanítottak több napon keresztül, akik a szakma legjelesebb képviselői. Tőlük tanulni, esténként velük együtt muzsikálni hatalmas lehetőség annak, aki szereti a népzene. A mostani hétféje tematikája a gyimesi és a moldvai zene volt. A gyimesi zene magával ragadó löktetése és a moldvai zene átütő erejű hangzása és energiája töltötte meg ezt a három napot.

Azoknak pedig, akik most kezdik el tanulni a tájegységek népzeneit, indultak kezdő csoportok is. Ki lehetett próbálni a népi furulyát, a hegedűt, a kobzát, az ütőgardonyt és a dobót is. Ezzel a lehetőséggel szerettük volna megmozgatni a faluból nemcsak a zenészeket, hanem minden érdeklődőt, hogy jöjjenek el, próbálják ki a közös zenélés és éneklés össze-

Az aláírásgyűjtések margójára

Erdélyi Ferenc, falunkban élő biológus jegyzete

fotó: Poksi Erzsébet

Nyolcvanháromat írtunk. Ifjú voltam, bohó, egyetemista. A Múzeum körüli épület diákkörös faliújságára tűzték ki az alábbi populáció-

biológiai gondolat kísérletet.

A prérikutya őrszemeket állítanak, amik fűttyjelekkel figyelmeztetik társaikat a ve-

szélyre. A némaság génjét hordozó egyedek nem mennek őrszemnek, ha veszélyt látnak, gyorsan beugranak a lyukba. Emiatt több idejük jut táplálkozásra és több utódjuk lesz, génjeiket nagyobb eséllyel adják tovább. Ráadásul, az őrszemek könnyebben válnak prédává, így a némaság génje gyorsan terjed a populációban. Egy kritikus arány felett viszont a némaság génjével fertőzött populáció összeomlik, mert a külső veszélyre már nem figyelmeztet senki.

Tizenkilenc novemberében négyszáztizenhat pilisborosjenői írta alá a falut övező erdők megmentésére írt petíciót (összesen pedig 1028 fő), a falu egyik részét ellátó tömegközlekedési járat megmaradásáért kétszázhatan érezték szükségét felemelni a szavukat.

Helyek a hegyen: a Zöld-barlang

Izgalmas célpontok 2-3 órás villámtúrákhoz – településünk közelében rejtőző természeti látványosságokat mutat be Nevelős Zoltán.

fotó: Nevelős Zoltán

Veszélyes barlangokat, zombolyokat kerültünk eddig rovatunk korábbi írásaiban; követezzék hát egy jóval jámborabb föld alatti üreg, amely a Mackó-barlanggal együtt vetekezhetsz a Kevélyek legbarátságosabb barlangja címért!

A Nagy-Kevély Budakalász felé lejtő oldalában nyílik ez a mintegy harminc méter hosszú, hévizes eredetű barlang, amelynek különlegessége, hogy a legbelső szakaszát is éri a fény egy – beszakadással keletkezett – kürtön keresztül. Az öt méter széles és három méter magas főbejárat előtt az erdős hegyoldal meredekségét – táborozásra is alkalmas – terasz töri meg. Ez a meddőhányóból készült 2001-ben, amikor a Troglonauta Barlangkutató Egyesület mintegy ezer munkaórával kiást a barlang meglehetősen eltömődött járatait.

A barlang szája közvetlenül a nagytérmebe

vezet, ennek talajában – szaknyelven kitöltésnek nevezik – értékes régészeti leletekre bukkantak a kutatások során, melyek közül a legutóbbira 2018-ban került sor. Vad- és háziállatok csontjai mellett kőszerszámok darabjait találták itt meg, amelyek arról tanúskodnak, hogy már a jégkorszaki ember is látogatta a barlangot, valószínűleg afféle vadásztanyaként. Ezekon kívül a római korból és a középkorból származó edénytöredékek is előkerültek, ami mutatja, mennyire vendégszerető hely volt mindig is a Zöld-barlang.

Apropó, „zöld”: a nevét a közelében megtelepedett moháról kapta, de asszociálhatunk a zöld turistajelzésre is, amelyen megközelíthető.

A jelzés a HÉV Budakalász-Lenfő megállóhelyéről indul, Pilisborosjenő nézve azonban csak annyi a dolgunk, hogy átkeljük a Nagy-Kevély túloldalára. Legkézenfekvőbb, ha a piros négyzet jelzést követjük, amely a Viola közön át hagyja el a falut. Keresztezzük a gerincen futó piros sáv jelzést, majd a jobbra lefelé térő zöld kereszt jelzésen leeresz-

kedünk a zöld sávra. Ezen balra fordulva érjük el a Pomáz felé néző kilátóteraszt, amelyről már csak százharminc lépésnyire nyílik felfelé egy jelzetlen csapás. Mintegy húsz méternyi kapaszkodás után máris a Zöld-barlang előtt találjuk magunkat. A zöld jelzésen folytatva utunkat a Kevély-nyeregig végül körtúrával is visszatérhetünk Pilisborosjenőre.

Érdemes azonban még elidőzni az előbb említett kilátóterason is, amelyen egy asztallal és padokkal felszerelt esőbeállóval is letelepedhetünk. Északkelet felé a kilátást ugyan már eléggé takarja a burjánzó bozót, de a fekvése így is elég imponáló. A hegy felé fordulva pedig egy felhagyott kőfejtő teátrumába léphetünk. Főpályaszerű magasságban rögtön szembetűnik a Kristály-barlang sötétlő szája. A törmeléken könnyen fel lehet kapaszkodni a kis, kuckószerű bejárat terembe, amelynek alján egy vasajtó zárja el a leírások szerint igen szűk, ezért ritkán látogatott belső gömbfülkét.

Mindkét barlang „megkülönböztetetten védett” természeti érték, látogatásuk engedély-

Lezajlott az első „Helyek a hegyen” túra is 2019. november 2-án.

fotó: Nevelős-Forgács Ildi

hez kötött, vigyázzunk hát rájuk, ha felkeresük őket!

Mentsük meg a Pilisborosjenő környéki erdőket!

Pilisborosjenő határában szeptembertől három erdőterületben kezdődtek fakitermelési munkák. Fontosak számunkra a település melletti erdők, ezért aláírásgyűjtést kezdeményeztünk, hogy a Pi-

lisborosjenő közvetlen közelében levő erdők faanyagtermelést nem szolgáló vagy örökerdő-művelésbe kerüljenek át. Nyílt levelünket lapzártánkig 1033 fő írta alá, közülük csak 416-an borosjenőiek.

A kampányt folytatjuk! Lapzártakor érkezett: A Nagy-Kevély déli lejtőjének faluhoz közeli részén a korábbi 2,9 ha -os terület mellett további 7,1 ha-os területen terveznek „vég-használatot” a következő években.

Az aláírásgyűjtés elérhető: 2097.hu/orokerdo

Nyílt levél Pilisborosjenő külső településrészeinek tömegközlekedése kapcsán

A 2097 Falufórum nevű Facebook-csoportban felröppent a hír, hogy a külső településrészek lakók mobilitása szempontjából oly fontos 218-as busz megszüntetése újra napirendre került. Forgalmatszámolás, utasoktól adatgyűjtés zajlik, hogy alá lehessen támasztani a későbbi döntést. Egy helyi lakos, Schwendt Anna kezdeményezésére levelet írtunk a Volán Zrt.-nek, hogy értse: Pilisborosjenő számára nagy a tét, nagyon nem mindegy, hogy mit terveznek! A nyílt levelünket alá-

írta 206 fő. A kampányt folytatjuk! Az aláírásgyűjtés elérhető: 2097.hu/volanbusz-nyilt-level

Kalendárium

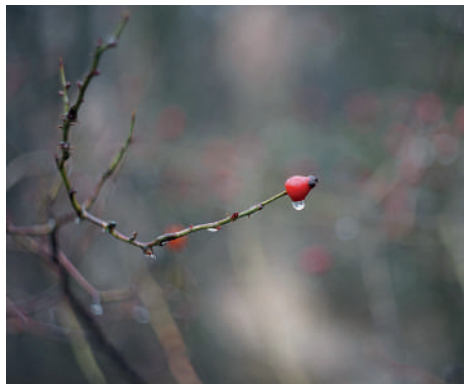
A kalendárium on-line változata a 2097.hu/esemenyek címen található

Program javaslatokat az ujtag@2097.hu címre várjuk

Mi	Hol	Mikor
Bolhapiac	Reichel József Művelődési Ház	november 16., 10:00 – 12:00
Teve-szikla környékének takarítása – kálvária-fasor tereprendezés	Teve-szikla, kálvária	november 16., 9:30 – 14:30
Társasjátéklklub	Reichel József Művelődési Ház	november 16., 18:00
Baba-Mama Klub – Beteg a gyerek, mit tegyek?!	Régi iskola, I. emelet	november 18., 10:00–12:00
Népdalműhely	Szőlő u. 13.	november 18., 18:30
Öko-klub	Mandelbrot Pékség	november 20., 18:00–19:30
Mosipelus klub	Régi iskola, I. emelet	november 22., 10:00–12:00
Jenő-napi koncert (zeneiskola)	Reichel József Művelődési Ház	november 22., 18:00
Zöldműhely: Jótékonyági karácsonyi bütykölde	Mandelbrot Pékség	november 23., 09:00
Baba-Mama Klub – Adventi kalendárium, cserebere	Régi iskola, I. emelet	november 23., 16:00–17:00
Társasjátéklklub	Reichel József Művelődési Ház	november 23. 18:00
Gardróbvásár	Reichel József Művelődési Ház	november 24. 17:00 - 19:00
Zöldhulladék-elszállítás	PBJ	november 29.
Jenői Advent 2019	Mandelbrot Pékség	november 30., 16:00–21:00
Baba-Mama Klub – Védőnői beszélgetés: Hozzátáplálás	Régi iskola, I. emelet	december 2., 10:00–12:00
Népdalműhely	Szőlő u. 13.	december 2., 18:30
Erdei Mikulás	Kálvária	december 5., 16:00
Mosipelus klub	Régi iskola, I. emelet	december 6., 10:00–12:00
Szelektív szemét elszállítása	PBJ	december 6.
Adventi koncert (zeneiskola)	Reichel József Művelődési Ház	december 6., 18:00
Jenői Advent 2019	Mandelbrot Pékség	december 7., 16:00 – 21:00
Baba-Mama Klub – Kézműves foglalkozás: karácsony	Régi iskola, I. emelet	december 9., 10:00 – 12:00
Mosipelus klub	Régi iskola, I. emelet	december 13., 10:00 – 12:00
Jenői Advent 2019	Mandelbrot Pékség	december 14., 16:00 – 21:00
Baba-Mama Klub – Ünnepek a gyermek életében	Régi iskola, I. emelet	december 16., 10:00 – 12:00
Falukarácsony		december 21.

Mi virít itt?

Téli kincsünk, a csipkebogyó

Az ősz végi erdőt járva kevés olyan szórakoztató foglalatosságot ismerek, mint rózsabokortól rózsabokorig sétálni, s a tövises ágak közül óvatosan piros bogyókat szedegetni. A csipkebogyó az egyik legnagyobb kincsünk, s nem csak a tavasszal nyíló vadrózsavirág szépsége miatt. Ősszel termő telt, súlyos, pirosan

fotók: Mihályi Ferenc

virító bogyói tele vannak C-vitaminnal, s olyan életfontosságú anyagokat tartalmaznak, mint a pektin, magnézium, kalcium, karotin. A csipkebogyóból készült italok, lekvárok kedvezően befolyásolják a magas vérnyomást, bélhurutot, epe- és májzavarokat, valamint jól hatnak a légúti gyulladásokra is.

A terjedelmes vadrózsabokrok lényegében Magyarország valamennyi területén, erdőszélen, cserjés domboldalakon, elvadult kertek-

ben, kerítés mellett nőnek és érlelik be a tűzpiros álbogyóikat, amelyek általános elnevezése a hecsedli, de a magyar nyelvterület más vidékein számos más néven is ismertek: csipke, csitkenye, hecserli, hecse(m)pecs, bicske.

A csipkebogyó az első őszi fagyok idején érik be. A lekvár alapanyagát is akkor gyűjtjük, amikor már kicsit megcsípte a dér a bogyókat. Bevallom, én még sosem jutottam el addig, hogy a magam által gyűjtött édes csipkebogyóból lekvárt főzzek. Ennek nem az én türelmetlenségem az oka, hanem a gyermekeimé, akik télen a bokrok közt kutatva keresik a puha szemeket, hogy ott azon nyomban kinyomják belőlük az édes, piros gyümölcslevet, és megessék. Ritka, amikor egy maréknyit haza tudok csempészni. Ha mégis, akkor a teának megmentett 10–15 szem csipkebogyót – egészben vagy megtörve – este 1 liter hideg vízbe áztatom, aztán reggel felforrósítom, és ízlés szerint – én mézzel és citrommal szeretem – már iható is. Lehűtve egész nap fogyasztható, magas

C-vitamin tartalma miatt frissítő, élénkítő hatású. Megfázás esetén érdemes mindennap fogyasztani pár bögrével, hiszen nemcsak a lázat csökkenti, hanem rengeteg energiával látja el a szervezetünket, nagyban javítja az ilyenkor rosszabb közérzetünket. Megszáritva a bogyókat, egész télen készíthetünk teát a fenti eljárással.

A csipkebogyólekvár főzése már sokkal nagyobb türelmet és időt igényel. Ám a nehezen gyűjthető bogyókból, fáradságos munkával kinyert gyümölcsvelő

megfőzésével igazán egészséges és nagyszerű csemegét kapunk. Ha szerencsénk van, felkutatathatók olyan források, ahonnan a már átpasszírozott gyümölcslevet is be tudjuk szerezni. Ha nincs, akkor bizony marad a bogyózás és a passzírozás. A szárától és száraz részeitől megtisztított termést átmossuk, és annyi vízben feltesszük főni, hogy ellepje. Lassú tűzön, a forrástól számítva egy órán keresztül főzzük. Amikor meglágyult, a kihűlt csipkebogyót

írta:
Cserényi-Zsitnyányi Ildikó
ujzag@2097.hu

szítán – szükség szerint két alkalommal – áttörjük, passzírozzuk, hogy az apró, szűrős terméshéscsészék kikerüljenek a főzetből. Ezután egy lábasban visszateszem a tűzre főni, és amikor felforr, hozzáadom a cukrot; ízlés és az eltartóhatóság szempontja szerint 20–50 dekát egy kilónyi masszához. Még 15–20 percig főzöm, majd forrón befőttesüvegekbe rakom. A főzés során a C-vitamin-tartalma sajnos sérül, de egyéb hőre nem érzékeny anyagok, pl. értékes színezékek megmaradnak.

Sváb konyha

Olga néni receptje Wippenhauser Gabriella receptkönyvéből

A dió napirenden van most. Vagy mert meg kell még enni a tavalyit, vagy már megkóstolnánk az ideit. Imádom régi recepteket sütni és vendégeket is vártunk, úgyhogy kipróbáltam. Szerencsés választás, ha gluténérzékenyt is kínálni kell vele. Bevált, ajánlom mindenkinek. Diétázók próbálhatják cukor helyett xillittel is.

Diós csók/puszedli:

25 dkg darált diót, 25 dkg cukrot és 2 tojást addig keverünk meleg fölött (régén olajkályha lapján), amíg a cukor el nem olvad, és kis halmokban tepsibe kanalazzuk, majd alacsony hőfokon (150 fok) megsütjük.

Lejegyezte, fotó: Frivaldszky Bernadett

**Extraszűz
olívaolajok
Spanyolországból,
közvetlenül az
őstermelőtől!**

www.extraszuz.hu

**Rendelési határidő
karácsonyra:**

2019. november 22.
illetve amíg a készlet tart!

Kapcsolat: Csányi Dóri
+36 20 234 3401
dorijuanka@gmail.com

Elsősegély-tanfolyam a falunkban

Egy szeptemberi siklóernyős tragédia adta számomra az indító lökést ahhoz, hogy elsősegély-tanfolyamot szervezzek. Sok ezer évvel ezelőtt vizsgáztam a jogosítványhoz szükséges egészségügyből, ezért már semmire sem emlékszem. A négy gyermekünkkel viszont számtalan helyzetet kellett már megoldanunk. Sokszor éreztem magam bizonytalanoknak, nem tudtam, tudok-e jól reagálni, ha baj van.

Arra jutottam, talán nem vagyok ezzel egyedül! Biztos vannak páran, akik szívesen segítenének, és akarják tudni, hogyan. Akik a bénító ijedtség helyett az aktív cselekvést választanák. Így született meg a tanfolyam.

Október 19-én délelőtt a Művelődési Ház-

ban 34-en ültük körbe a nagytermet. Fialatok és idősebbek, szülők nagyobbacska gyermekekkel, tizenévesekkel. A tanfolyamot Husztiné Szilágyi Betti vezette, aki helybéliként szinte azonnal jelentkezett a felhívásomra, és felajánlotta, hogy átadja tudását az érdeklődőknek. Betti huszonhét év egészségügyi és 8 év traumatológiai tapasztalattal kiválóan ráértett a csoportra, gyakorlatiasan, érdekesen, életből hozott példákkal tarkítva vette végig velünk a leggyakrabban előforduló helyzeteket, amikor észnél kell lennünk, és tudnunk, mit kell tennünk. Vértések, eszméletvesztés, égés, áramütés, törések, mérgezések, idegen test lenyelése mind szóba kerültek.

Bettihez csatlakozott Dr. Andrányi Kristóf ortopéd-traumatológus orvos, aki tovább mélyítette az egyes témákat, és magával hozta a szükséges segédeszközöket, úgymint az újraélesztés gyakorlásához szükséges babák, a stabil oldalfekvés gyakorlásához használatos baba.

Köszönjük szépen Bettinek és Kristófnak!

A résztvevők adományaiból összeggyűlt 9000 Ft-ot a tanfolyam végén, megköszönve a helyszínt, áadtuk a Művelődési Ház javára.

Igény szerint a tanfolyamot tavasszal megismételjük vagy mélyítő második részt szervezünk.

Verba Judit

Dér Zsoltot díjazták

Újabb kiválóságokkal gyarapodott a Junior Prima Díjasok családja, miután október 2-án öt fiatal művészt díjaztak színház- és filmművészet kategóriában. A harminc év alatti tehetségeknek járó elismerést a „jövőt formáló tehetségeknek” ítélik oda 2007 óta; azoknak a harminc év alatti tehetségeknek, akik korosztályukon belül a jók között is a legjobbak.

Idén a falunkbeli Dér Zsolt is Junior Prima Díjat kapott. Zsolt diákként többször szerepelt édesapja, Dér András, illetve a Bárka Színház produkcióiban, illetve többször találkozhattunk nevével más színházi formációk színlapján is. 2012-2017 között a Színház és Filmművészeti Egyetem hallgatója. 2017-től a Katona József Színház tagja, ahol gyakorlatait is töltötte. Gratulálunk!

A Pilisborosjenő Mesevölgy Óvoda
felvételt hirdet

**1 fő képesítéssel rendelkező
ÉLELMEZÉSVÉZETŐI állásra**

Munkaidő: 07.00–15.00

valamint

1 fő KONYHAI KISÉGÍTŐ állásra
(A munka fizikai megterheléssel jár.)

Munkaidő: 06.00–14.00

Az állások azonnal betölthetők.

Bérezés a közalkalmazotti bértábla szerint.

Érdeklődni lehet munkaidőben a

06-30/598-1091-es és a 06-30/598-7408-as, vagy a 06-26/336-013-as

telefonszámok valamelyikén.

NAPFORGÓ

2097 Pilisborosjenő, Málna köz 1/a.

b.feher.eva@gmail.com

Berkiné Fehér Éva

Gyógytornász-fizioterapeuta,
Schorth, Dorn gerincterapeuta
és Breuss masszázsterapeuta

+36 20 228 5560

www.napforgo-gyogy-torna.hu

Egészségmegőrző kezelések, mágnessterápia, fizioterápia, kinesio tape, gerincgyógyászat, rehabilitáció, tartásjavítás felnőttek és gyerekek számára, masszázs, tanácsadás, trigger és tenderpont terápia.

Impresszum ISSN 2676-8577

Kiadó: 2097 Csoport Egyesület

Székhelye: 2097 Pilisborosjenő, Fő út 91.

Kiadásért felelős: Dömötörfy Zsolt

Főszerkesztő: Frivaldszky Bernadett

Lapszerkesztő: Kádár Viktor

Korrektor: Demes Réka

Tördelőszerkesztő: Kádár Viktor

Hirdetésszervező: Viszkocsil Vera

Munkatársak: Csányi Dorottya, Cserényi-Zsitnyányi Ildikó, Demény

Rózsa, Erdélyi Ferenc, Gál Niki, Kiss Ildikó, Máté Krisztina, Medveczki

György, Nevelős Zoltán, Raffai Ferenc, Vági Kriszta, Verba Judit

Honlap: 2097.hu Facebook: 2097 Falufórum

Facebook-oldal: 2097 Csoport Egyesület

Újságszerkesztőség: ujsag@2097.hu

Van egy jó ajánlatunk! Te támogatod a lapot, mi pedig megjelentetjük a hirdetésedet. A falu hírekhez jut, Te pedig új ügyfelekhez. Érdekel? Írj az ujsag@2097.hu-ra, és küldjük a részleteket!

Kedves olvasó, ha szimpatizálsz törekvésünkkel, szívesen fogadjuk hozzájárulásodat a lap költségeihez. Köszönjük!

Bankkártyás fizetés: 2097.hu/zsakfalvi

Készpénzes persely a Mandelbrot Pékségben (Budai út 52.)

MERTCONTROL GROUP

Metric

Mertcontrol Metric Kft.

szakértői-, mérnöki iroda és
független, akkreditált vizsgálólaboratórium

Vizsgálati területeink:

- ivóvíz vizsgálatok (vezetékes vizek, fúrt és ásott kutak vizei)
- talaj-, felszíni- és felszín alatti vizek vizsgálata
- szennyvíz vizsgálatok
- technológiai vizek vizsgálata
- fürdővizek vizsgálata
- talajvizsgálatok
- hulladék vizsgálatok
- emissziómérés
- munkatéri levegőminőség mérés
- környezeti zajmérés
- munkatéri zaj-, rezgés- és megvilágítás mérések

Szakértői szolgáltatások:

- környezetvédelmi megbízotti tevékenység
- bevallások, engedélyezési eljárások lefolytatása (hulladék, levegő, víz és zaj területen)
- hatósági ügyintézés
- egységes környezethasználati engedélyek elkészítése (IPPC)
- Legionella vizsgálatok és kockázatértékelés elkészítése
- munka- és tűzvédelmi megbízotti tevékenység
- munkahelyi kockázatértékelés elkészítése

Tudásunkkal a környezetért!

www.metric.hu

Elérhetőségünk:

Cím: 2900 Komárom, Báthori István u. 24.

Telefon: +36 34 540 926

Fax: +36 34 540 929

E-mail: operationsmetric@mertcontrol.com